

***”Olen aistivinani jotain sellaista”*: kvasirakenteelle tyypillisimmät
verbit Suomi24-keskusteluissa**

**Kandidaatintutkielma
Aaro Kumpulainen
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto
2019**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos – Department Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä – Author Aaro Kumpulainen	
Työn nimi – Title ”Olen aistivinani jotain sellaista”: kvasirakenteelle tyypillisimmät verbit Suomi24-keskusteluissa	
Oppiaine – Subject Suomen kieli	Työn laji – Level Kandidaatintutkielma
Aika – Month and year Toukokuu 2019	Sivumäärä – Number of pages 18 + liitteet
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tutkimuksessa tarkasteltiin korpusmenetelmän avulla kvasirakenteen eli <i>olla tekevinään</i> -rakennetyypin vartaloverbejä. Tavoitteena oli selvittää, minkälaiset verbit ovat kvasirakenteelle tyypillisimpiä ja minkälaiset epätyypillisimpiä verkkokeskusteluissa. Vuosina 2001–2015 käydyissä Suomi24-keskusteluissa kvasirakenteen vartaloverbinä yleisimmin esiintyneitä verbejä verrattiin ensin kyseisen korpuskokoelman kaikkien verbien esiintymisfrekvensseihin ja sitten 1990- ja 2000-luvun aikakaus- ja sanomalehdissä esiintyneiden kvasirakenteen vartaloverbien esiintymisfrekvensseihin. Verbien tarkastelussa käytettiin semanttisen luokittelun mallia, joka jaottelee verbejä eri luokkiin sen mukaan, miten ne suhtautuvat kielenulkoiseen todellisuuteen ja asiaintilojen ilmaisemiseen.</p> <p>Analyysin tulosten mukaan verkkokeskusteluissa kvasirakenteelle tyypillisimpiä verbejä ovat aistihavaintoja ilmaisevat perkeptioverbit, kuten <i>aistia</i> ja <i>havaita</i>, sekä psykologista tilaa tai prosessia ilmaisevat verbit, kuten <i>tunnistaa</i> ja <i>muistaa</i>. Epätyypillisimpiä sen sijaan ovat asiaintiloja kvalifioivat ja niitä toisiinsa suhteuttavat verbit, joita käytetään modaaliverbeinä, kuten <i>saattaa</i> ja <i>täytyy</i>, sekä konkreettisia asiaintiloja ilmaisevat tilaverbit, kuten <i>kestää</i> ja <i>pysyä</i>. Lehtiteksteihin verrattuna verkkokeskusteluissa näyttää esiintyvän kvasirakenteen vartaloverbeinä paljon mentaalisia ja episteemistä avaruutta kuvaavia verbejä, kuten <i>tarkoittaa</i>, <i>katsoa</i> ja <i>lukea</i>. Verkkokeskusteluihin verrattuna lehtiteksteissä sitä vastoin kvasirakenteessa vähän yleisempiä näyttävät olevan liikeverbit, kuten <i>ohjata</i> ja <i>kulkea</i>, sekä tekoverbit, kuten <i>toteuttaa</i> ja <i>voittaa</i>.</p> <p>Tulokset tukevat aiempaa tutkimustietoa siitä, että mentaalista tilaa tai toimintaa ilmaisevat verbit ovat kvasirakenteessa yleisiä. Havainnot verkkokeskustelujen ja lehtitekstien välisistä eroista kvasirakenteen eri vartaloverbien esiintymisfrekvensseissä ovat uusia, mutta niiden yleistäminen edellyttäisi laajempaa tutkimusta.</p>	
Asiasanat – Keywords verbit, kvasirakenne, konstruktio, semantiikka, korpustutkimus	
Säilytyspaikka – Depository JYX-julkaisuarkisto	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TEORIA	3
2.1 Kvasirakenne	3
2.2 Konstruktiokielioppi	4
2.3 Korpustutkimus	4
3 AINEISTO JA MENETELMÄT	6
3.1 Aineisto ja sen käsittely	6
3.2 Analyysimenetelmät	7
4 ANALYYSI JA TULOKSET	9
4.1 Suomi24-korpuksen kvasirakenteiden verbien ja kaikkien verbien vertailu	9
4.2 Suomi24-korpuksen ja lehtikorpuksen kvasirakenteiden verbien vertailu	12
5 PÄÄTÄNTÖ	16
LÄHTEET	18
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tässä tutkielmassa tarkastelen kvasirakenteen käyttöä siihen sisältyvien verbien näkökulmasta. Kvasirakenne eli rakennetyyppi *olla tekevinään* on suomen kielen konstruktio, jolla ilmaistaan Kielitoimiston sanakirjan (KS s.v. *olla*) mukaan tavallisesti teeskentelyä tai kuviteltua tai todenperäisyydeltään kyseenalaista tekemistä. Rakenteen tutkiminen on perusteltua esimerkiksi siitä syystä, että kielioppi on jatkuvasti muutoksessa ja kielenkäyttäjien käytössä olevien rakenteiden analysoiminen ja ymmärtäminen parantaa ja tarkentaa osaltaan koko kielen tieteellistä kuvailua ja ymmärtämistä. Kvasirakenteen yleisimpien vartaloverbien tarkastelun kautta voidaan löytää yhteyksiä rakenteen ja siihen liitettyjen merkitysten tai käyttökontekstien välillä. Nimenomaan verbien tutkimista puoltaa se, että verbit ovat predikaatteina lauseen ytimessä ja siten hyvin keskeinen osa kielenkäyttöä.

Kvasirakenteen tutkimus on toistaiseksi ollut vähäistä (Kuiiri 2006). Salminen (2000) kirjoittaa väitöskirjassaan kvasirakenteen merkityksestä, käytöstä ja kehityksestä. Hänen tarkastelmistaan teksteistä suurin osa oli murreaineistoja. Salminen esittää joitakin huomioita kvasirakenteen yleisimpien vartaloverbien lukumääristä, muttei käsittele niitä kovin laajasti. Tässä työssäni keskityn siis hieman tarkemmin sellaisiin kysymyksiin, joita Salminen käsittelee väitöskirjassaan jokseenkin pintapuolisesti. Tutkimukseni aineistona käyttämäni niin epämuodollista kuin yleiskielistäkin tekstiä sisältävät korpuukset antoivat kvasirakenteen tutkimiselle uudenlaisen, ajankohtaisen ja varsin kattavan kontekstin.

Tämän tutkielman tarkoituksena on Pajusen (2001: 51–57) esittämän verbien semanttisen luokittelun näkökulmasta selvittää, minkälaiset verbit ovat yleisimpiä ja minkälaiset verbit harvinaisimpia kvasirakenteen käytössä suomalaisella keskustelupalstalla. Luokittelu perustuu siihen, miten eri verbit suhtautuvat kielenulkoiseen todellisuuteen ja asiointilojen ilmaisemiseen. Tutkimukseni tulokset eivät kuitenkaan suoraviivaisesti perustu verbiesiintymien absoluuttisiin frekvensseihin, vaan huomioin analyysissäni sen, miten yleisiä kyseiset verbilekseemit olivat aineistossa ylipäätään. Siten nimenomaan kvasirakenteelle poikkeuksellisen ominaiset verbilekseemit erottuivat analyysissäni paremmin. Tutkimuskysymykseni olivat:

- 1) Minkälaiset verbit ovat verkkokeskusteluissa kvasirakenteelle tyypillisimpiä ja minkälaiset epätyypillisimpiä verrattuna kaikkiin aineistossa käytettäviin verbeihin?
- 2) Minkälaiset verbit ovat verkkokeskusteluissa kvasirakenteelle tyypillisimpiä ja minkälaiset epätyypillisimpiä verrattuna aikakaus- ja sanomalehtien teksteihin?

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni keskittyi siis kvasirakennetta koskevien leksikaalisten valintojen ominaispiirteisiin. Toinen tutkimuskysymykseni puolestaan lähestyi kvasirakenteen verbivalintoja kahta eri tekstilajia keskenään vertaavasta näkökulmasta.

Toteutin tutkimukseni korpuslingvistiikan keinoin tarkastelemalla verbilekseemien esiintymisfrekvenssejä laajoissa sähköisissä tekstikokoelmissa. Korpusmenetelmän kautta pääsin analysoimaan suuria määriä luonnollisen kielen tekstejä, minkä ansiosta sain sangen harvinaisesta rakenteesta riittävän määrän tietoa yleistettäviä tutkimustuloksia varten. Käytin tutkimuksen aineistona vuosien 2001–2015 verkkokeskusteluista laadittua Suomi24-korpuskokoelmaa sekä 1990- ja 2000-luvun aikakaus- ja sanomalehdistä yhdisteltyä korpuskokoelmaa.

Tutkielmani etenee siten, että luvussa 2 kerron keskeisimpiä asioita kvasirakenteen, konstruktiokieliopin ja korpustutkimuksen teoriataustasta. Tutkittavan ilmiön eli kvasirakenteen osalta keskityn kuvailemaan rakennetta yleisesti sekä kertomaan sen käytöstä suomen kielessä. Luvussa 3 esittelen tarkemmin käyttämäni aineiston ja tutkimusmenetelmät. Luvussa 4 pureudun tutkimukseni keskeisiin tuloksiin ja esittelen niitä taulukoilla havainnollistaen. Lopuksi luvussa 5 kokoan tuloksia yhteen, teen niiden perusteella tutkimuskysymyksiini vastaavia johtopäätöksiä sekä pohdin tutkimukseni yleistettävyyttä, rajoituksia ja aiheeseen liittyviä jatkotutkimusmahdollisuuksia.

2 TEORIA

2.1 Kvasirakenne

Kvasirakenne on verbiliitto, joka muodostetaan yleiskielessä yhdistämällä toisiinsa *olla*-verbi ja I partisiipin essiivi, joka on aktiivimuotoinen, monikollinen ja possessiivisuffiksillinen ja jota käytetään predikaattiadverbiaalina (Ikola, Koitto & Palomäki 1989: 440–445; Hakulinen 2000: 572; Salminen 2000: 11). Suomen murteissa kvasirakenteen I partisiipin essiiviä käytetään toisinaan yksikössäkin, esimerkiksi muodossa *tekevänensä* (Hakulinen 2000: 572).

Kvasirakenteen predikaatti vastaa konditionaalista komparatiivisivulausetta, jossa käytetään *ikään kuin* -rakennetta. Nimitys *kvasirakenne* tuleekin latinankielen sanasta *quasi*, joka tarkoittaa ’ikään kuin’. (Ikola ym. 1989: 440; Hakulinen 2000: 572.) Kun kvasirakenteen predikaattiosana on *olla*-verbi, se voitaisiin yleensä korvata lauseella, jossa on sana *muka* tai *niin kuin* (Ikola ym. 1989: 444). Kvasirakenteella voidaan ilmaista esimerkiksi teeskentelyä, kuvittelua, ylpeilyä, kerskailua, välinpitämättömyyttä tai vähättelyä (Salminen 2000: 203). Sitä käytetään yhä useammin affektiivisissä konteksteissa, ja sen avulla implikoidaan monesti epäilyä (Nordlund 2005). Vaihtoehtoisesti kvasirakenteen merkitystä voidaan joskus ilmaista kvantumrakenteella, esimerkiksi kolmannen osapuolen teeskentelyä muodossa *ei ollut kuullakseen* tai kerskailua muodossa *hän on niin ollakseen* (Hakulinen 2000: 574, 580).

Tarkastellessaan kvasirakennetta kieliopillistumisen näkökulmasta Salminen (2000: 201–202) esittää, että alun perin rakenteen merkityksen synnyttivät yhdessä leksikaalinen konteksti ja morfologinen aines. Nykykäytössä kvasirakenteeseen sisältyvä merkitys ei kuitenkaan ole läpinäkyvää lekseemien ja taivutusmuotojen kautta. Kvasirakenteen kehityksen mahdollisina lähtökonteksteina hän pitää kielteisiä mentaaliverbirakenteita, kuten *ei ole tietävinään* tai *kuulevinaan*, sekä *olla*-verbistä muodostettua rakennetta *on olevinaan*.

Kvasirakenteen merkitys vaihtelee laajalti. Salmisen (2000: 202) mukaan puhuja voi käyttää kvasirakennetta valaistakseen eri asiaintilojen välisiä suhteita. Asiaintiloja voivat olla esimerkiksi todellisuus, kuulopuheet, puhujan tai toisten näkemykset, päätelmät, arviot, kuvitelmat tai tunteet (mts. 61–65). Tätä eri asiaintilojen suhtautumista toisiinsa kutsutaan moniäänisyydeksi. Nykysuomessa kvasirakenne toimii kieliopillisena kategoriana. Toisin sanoen mitä tahansa suomen kielen verbiä voidaan käyttää kvasirakenteen predikaattina soveltamalla sitä muotoon *olla -vinAAn*. (Mts. 202.)

Kvasirakenne ei ole suomen yleiskielessä kovin yleinen. Sitä käytetään tyypillisesti sellaisten verbien kanssa, jotka ilmaisevat jotakin mentaalista tilaa, kuten aistihavaintoa, älyllistä tilaa, tunnetta tai kehon tuntemusta. Esimerkiksi *nähdä*, *huomata*, *kuulla*, *tietää* ja *havaita* ovat yleiskielessä usein toistuvia verbejä kvasirakenteen predikaattiosana. (Salminen 2000: 45, 89.) Lauseopin arkiston aineiston perusteella kvasirakennetta käytetään enemmän puhutussa kuin kirjoitetussa kielessä (Ikola ym. 1989: 440). Salmisen (2000: 45) käyttämässä yleiskielisessä aineistossa esiintyy yhteensä 100 kvasirakennetta. Niiden vartaloverbeistä noin 70 % ilmaisee jotakin mentaalista tilaa. Näistä valtaosa löytyi Suomen Kuvalehden vuosikerroista 1975 ja 1987.

2.2 Konstruktiokielioppi

Konstruktiokielioppi on kielen kuvaustapa, jonka näkemyksen mukaan kieli on kokoelma konstruktioita, kuten sanoja, morfeemeja ja syntaktisia kokonaisuuksia (Siirainen 2006). Konstruktiokielioppi ei erottele sanastoa ja syntaksia toisistaan, sillä kumpikin kulkee yhdessä merkityksen kanssa ja esittää tietorakenteita samalla tavalla. Myöskään semantiikan ja pragmatiikan välille ei konstruktiokieliopissa vedetä selvää rajaa. (Goldberg 1995: 7.) Konstruktiokielioppi on hyvin sovitettavissa yhteen muiden kielentutkimuksellisten lähestymistapojen ja näkökulmien kanssa ja avoin niiden vaikutuksille. Sitä käytetään usein osana yhdistettyä viitekehystä, johon kuuluu konstruktiokieliopin lisäksi esimerkiksi kognitiivista kielioppia, sanakielioppia tai konseptuaalista semantiikkaa. (Leino 2008.)

Goldbergin (1995: 4) mukaan konstruktioita pidetään kielen perusyksikköinä. Hän määrittelee konstruktion seuraavasti: ”Konstruktiokieliopin mukaan on kyse erillisestä konstruktiosta, mikäli yksi tai useampi sen ominaisuuksista ei ole suoraan ennakoitavissa muiden kielioppiin kuuluvien konstruktioiden tuntemisen perusteella.” Määritelmän mukaan kvasirakenne on oma konstruktionsa, sillä kvasirakenteeseen kuuluu aina predikaattiosa, johon voi sijoittaa minkä tahansa verbileksemin ja jota ei voi muiden suomenkielisten konstruktioiden avulla ennakoita (Salminen 2000: 202). Kvasirakenne on siis produktiivinen konstruktio (mts. 39).

2.3 Korpustutkimus

Korpustutkimus on luonnollisen kielenkäytön empiiristä analysointia, jossa aineistona käytetään laajoja tekstikokoelmia, korpuksia (Biber, Conrad & Reppen 2006: 4). Korpuksat ovat

laajoja ja suunnitelmallisesti kerättyjä kielenaineskokoelmia, jotka edustavat tasapainoisesti luonnollisen kielenkäytön tekstejä, kuten tiettyä kielimuotoa, rekisteriä tai tekstilajia (mts. 12; Gries 2009: 7). Korpukset ovat tyypillisesti miljoonien sanojen laajuisia (Teubert & Čermáková 2007: 140). Ne ovat elektronisesti luettavissa laitteiden ja ohjelmien avulla tiettyjen tutkimuskysymysten tarkastelemista varten (McEnery & Hardie 2014: 1).

Vaikka kvantitatiiviset havainnot ovat keskeinen osa korpustutkimusta, niiden lisäksi korpusanalyysiin sisältyy myös kvalitatiivisia tulkintoja, jotta voidaan löytää uutta ymmärrystä kielenkäytöstä (Biber ym. 2006: 5). Korpusanalyysissä käytetään konkordanssiohjelmiä, joiden avulla kerätään kvalitatiivista tietoa leksikaalisista kollokaateista ja kvantitatiivista tietoa sanojen esiintymisfrekvensseistä eli -taajuuksista (mts. 15). Nämä kaksi ovat korpustutkimuksen kannalta keskenään yhtä tärkeitä (McEnery & Hardie 2014: 2). Tässä tutkielmassa keskityn erityisesti frekvenssilistoihin, minkä vuoksi korpustutkimus soveltuu työhöni hyvin.

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Aineisto ja sen käsittely

Käytin tutkimuksessani kahta aineistoa, joista molemmat ovat Tieteen tietotekniikan keskuksen, CSC:n ylläpitämän Kielipankin sähköisiä tekstikorpuskokoelmia, joita voi tarkastella Korp-konkordanssityökalun kautta. Vaikka Korp on ennen kaikkea konkordanssityökalu, se soveltuu hyvin myös tutkimuksiin, joissa kvantitatiiviset tulokset ja tilastolliset näkökulmat painottuvat enemmän kuin kvalitatiiviset havainnot. Tutkimukseni pääaineistona toimi Suomi24-palvelun keskusteluista koottu 10 korpuksen kokoelma aikaväliltä 1.1.2001–30.6.2015 (Aller Media Oy 2015). Vertailuaineistona käytin 369 korpuksen kokoelmaa, joka koostuu 1990- ja 2000-luvun suomalaisista aikakaus- ja sanomalehdistä (Helsingin yliopisto 2017). Tässä työssä viitataan pääaineistoon nimellä *Suomi24-korpus* ja vertailuaineistoon nimellä *lehtikorpus*. Lehtikorpuksen laajuus on 246 725 411 sanetta. Suomi24-korpuksen laajuus on siihen verrattuna lähes kymmenkertainen, sillä se sisältää peräti 2 385 073 226 sanetta.

Korpuksia tutkiessani tein ohjelmointirajapinnan avulla aineistohakuja korpuskokoelmista. Lehtikorpuksen tarkastelussa käytin apuna ohjelmointirajapintaa, jonka avulla lukuisten hakujen tekeminen oli huomattavasti nopeampaa kuin WWW-hakuliittymän kautta (Kielipankki 2019). Suomi24-korpuksen (Suomi24-2015-20-29_VRT) latsin Kielipankin verkkosivuston latauspalvelusta paikallista käsittelyä varten, koska verkon välityksellä kaikkien verbien tarkasteleminen ei aineiston laajuuden vuoksi ollut teknisesti mahdollista.

Molemmat korpuksia oli jäsenneily kieliopillisesti, minkä vuoksi oli mahdollista rajata tutkimukseeni tarvittavat haut ensin koskemaan vain verbien sanaluokkaa. Rajasin haun verbeihin, jotka esiintyivät kvasirakenteen muodossa. Koska CQP-kielessä ei ole erillistä koodia kvasirakenteelle, käytin hauissani itse räätälöityä säännöllistä lauseketta `[a-zA-ZääöÅÖ\-*vin(?:a/ä)(?:ni/si/an/än/mme/nne/nsa/nsä)[a-zA-ZääöÅÖ\-*]` (Sourceforge 2019). Näin sain haun yhtäältä kattamaan kaikki missä tahansa persoonamuodossa esiintyneet kvasirakenteen verbit ja toisaalta rajaamaan pois kaikki muut, tutkimukseni kannalta tarpeettomat hakuosumat.

Haun yhteydessä poistin molemmista korpuksista verbiesiintymien duplikaatit eli kaksoiskappaleet, joita aiheuttivat esimerkiksi jonkin korpuksessa jo aiemmin esiintyneen virkkeen siteeraaminen sekä aiempien viestien toistuminen viestiketjuissa. Näin aineistoon jäi jäljelle vain luonnollisesti ja intentionaalisesti tuotettua tekstiä, mikä edisti tutkimukseni validiteettia.

Kaksoiskappaleiden poistaminen vähensi tulosten vääristymistä merkittävästi: joidenkin sanojen kvasirakenne-esiintymät Suomi24-korpuksessa vähenivät sen seurauksena useita kymmeniä prosentteja.

3.2 Analyysimenetelmät

Käytin tutkimuksessani analyysimenetelminä verbien tilastollista tarkastelua ja niiden semanttista luokittelua. Aineiston käsittelyn jälkeen keräsin hakujen tulokset yhteen, vertailin niitä tilastollisesti keskenään ja laadin Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelmalla niiden pohjalta taulukoita, joista keskeisimmät tulokset käyvät ilmi. Eri korpuksista saatuja tuloksia verratesani suhteutin verbien esiintymisfrekvenssit aineistojen kokoihin saadakseni eri tekstilajien väliset erot näkyviin. Jätin analyysissä pois myös kieltoverbin *ei*, koska sitä ei voi taivuttaa kvasirakenteen predikaattiosaksi. Karsin tuloksista pois kirjoitusvirheitä sisältäneet sanat, kuten *oleevinaan* ja *olentunnistavinani*, sekä Korp-palvelun virheellisesti verbeiksi luokittelemat sanat, kuten *viimepäivinä* ja *erikoistyötehtävinä*. Taulukoita laatiessani karsin vielä pois tuloksia, jotka perustuivat erityisen suppeaan otantaan.

Luokittelin aineistossa usein esiintyneitä verbejä tyypeittäin ja luokittain Pajusen (2001: 51–57) esittämän mallin mukaan. Koko verbileksikon organisoivassa semanttisessa luokituksessaan hän jakaa verbit kahteen päätyyppiin: primääriverbeihin ja sekundaariverbeihin. Tämä kahtiajako ei ole tarkkarajainen vaan jokseenkin liukuva. Erottavana tekijänä verbityyppien välillä on niiden suhtautuminen kielenulkoiseen todellisuuteen: primääriverbit koodaavat asiointiloja, kun taas sekundaariverbeillä kvalifioidaan asiointiloja tai suhteutetaan niitä toisiinsa. (Mts. 51–52.)

Primääriverbit Pajunen (2001: 53) jakaa primääri-A-verbeihin ja primääri-B-verbeihin. Primääri-A-verbit ilmaisevat lähinnä konkreettisia asiointiloja, joiden osallistuja-argumentit viittaavat olioihin. A-verbit jakautuvat edelleen pienempiin luokkiin, joita ovat tila (kuten *istua*, *asua*, *edeltää*), teko, tapahtuma ja muutos (kuten *leikata*, *kiehua*, *lakastua*), liike (kuten *hölkätä*, *pakata*, *halata*) sekä fysiologinen tila ja prosessi (kuten *sairastaa*, *nukahtaa*, *nauraa*) (mts. 94–95).

Primääri-B-verbit ovat abstraktimpia kuin primääri-A-verbit. Asiointilojen lisäksi B-verbeillä ilmaistaan niihin liittyvää asennetta tai suhtautumista sekä koodataan episteemistä avaruutta. B-verbit ovat siis mentaaliverbejä, jotka sisältävät tulkinnan maailmasta tai todellisuudesta. Ne leksikalisoivat tyypillisesti inhimillisiä mentaalisia kykyjä ja toimintoja. B-verbit

voidaan jakaa kolmeen luokkaan: psykologista tilaa tai prosessia ilmaisevat verbit (kuten *harmittaa, suuttua, ajatella*), perkeptioverbit (kuten *tuijottaa, kuulla, haistaa*) ja kielellistä kommunikaatiota ilmaisevat puheaktiverbit (kuten *kuiskata, kysyä, sinutella*). (Pajunen 2001: 53, 296.)

Sekundaariverbejä ovat pakkoa tai mahdollisuutta ilmaisevat verbit, kuten *täytyä* ja *voida*, sekä aspektuaaliset verbit, kuten *ruveta, alkaa* ja *jatkaa*. Sekundaariverbit esiintyvät usein yhdessä infinitiivin kanssa, kuten *ruveta leipomaan* ja *voi rakentaa*. (Pajunen 2001: 52.)

On monia verbejä, jotka on mahdollista perustellusti sijoittaa useampaan kuin yhteen luokkaan – jo siitä syystä, että sanan merkitys riippuu usein sen käyttökontekstista. Synonymian ja verbien merkitysten laajenemisten vuoksi esimerkiksi verbi *kuulua* sopii sekä sekundaariverbeihin (‘täytyä’; velvollisuus), primääri-A-verbeihin (tila; omistus- tai jäsensuhteet) että primääri-B-verbeihin (perkeptio; kuulohavainto). Lisäksi luokilla on yhteisiä osatekijöitä, minkä vuoksi omistussuhteen muutosta ilmaisevat verbit, kuten *myydä*, voitaisiin sijoittaa yhtäältä muiden omistusverbien kanssa tilaverbien luokkaan, mutta toisaalta abstraktissa mielessä myös lokomotionaalisen liikkeen luokkaan (Pajunen 2001: 55–56, 94).

Vaikka hyvin moni verbi on perustellusti sijoitettavissa useampaan eri luokkaa, sijoitin analyysissäni kunkin verbin siihen luokkaan, johon se tulkintani mukaan useimmissa aineiston tapauksissa sopi parhaiten. Tulkintani perustuivat suurelta osin Pajusen (2001) käyttämiin luokittelua havainnollistaviin esimerkkeihin sekä omaan kielitajuuni, mutta niiden tukena käytin useasti Kielitoimiston sanakirjan (KS) määritelmiä eri verbeille. Epäselvissä tapauksissa tein yksittäisiä korpushakuja Korp-työkalulla tarkastellakseni jonkin verbin käyttökontekstia tulkitsemisen helpottamiseksi.

4 ANALYYSI JA TULOKSET

Pääaineistossa eli Suomi24-korpuksessa kvasirakenne-esiintymiä oli kaikkiaan 52 440, ja vertailuaineistossa eli lehtikorpuksessa vastaava lukema oli vain 668. Kvasirakenteen vartaloverbinä käytettiin Suomi24-korpuksessa yhteensä 1 064:ää eri verbilekseemiä ja lehtikorpuksessa 127:ää. Alaluvussa 4.1 esitän pääaineiston sisäisen vertailun tuloksia ja alaluvussa 4.2 vertailen pääaineiston tilastoja vertailuaineiston tilastoihin.

Suomi24-korpuksen yleisimpien kvasirakenteen vartaloverbien absoluuttiset esiintymisfrekvenssit käyvät ilmi liitteestä 1, ja lehtikorpuksen vastaavaa tilastoa kuvaa liite 2. Koska niiden lukemia ei ole suhteutettu aineistojen kokoihin ja kaikkien verbiesiintymien lukumääriin, en käsittele niitä työssäni tarkemmin. Liitteet tarjoavat kuitenkin perspektiiviä ja havainnollisuutta esiintymisfrekvenssien mittasuhteiden hahmottamiseen.

4.1 Suomi24-korpuksen kvasirakenteiden verbien ja kaikkien verbien vertailu

Taulukko 1 esittää, minkä verbien esiintyminen Suomi24-korpuksessa oli poikkeuksellisen yleistä nimenomaan kvasirakenteessa. Siinä ovat mukana verbit, jotka esiintyivät Suomi24-korpuksessa kvasirakenteessa vähintään 15 kertaa ja joiden kvasirakenne-esiintymien osuus verbin kaikista esiintymistä oli vähintään 0,03 %. Kaikki taulukkoon 1 päätyneet verbit ovat primääriverbejä. Niistä lähes kaikki ovat B-verbejä, ja mukana on lisäksi muutama A-verbi.

Kaikki taulukon 1 kärkipään verbit ovat B-verbejä, eli ne olivat Suomi24-korpuksessa kvasirakenteelle poikkeuksellisen tyypillisiä. B-verbeistä sekä perkeptioverbit että psykologista tilaa tai prosessia ilmaisevat verbit ovat hyvin edustettuina. Paljon käytettyjä perkeptioverbejä olivat esimerkiksi *havaita*, *huomata*, *kuulla* ja *nähdä*. Verbejä *havaita* ja *huomata* käytetään myös psykologisten kognitioverbien tavoin, sillä niihin liittyy usein tulkitseva merkitys (Pajunen 2001: 322). Eri aisteista esiin nousivat perkeptioverbeissä eniten näkö-, kuulo- ja hajuaisti. Lisäksi perkeptioverbi *aistia* näyttää olevan kvasirakenteelle erityisen ominainen, sillä yli kolme prosenttia sen esiintymistä Suomi24-korpuksessa oli kvasirakenteen muodossa. Kaikilla muilla verbeillä vastaava lukema oli selvästi alle prosentin. Psykologista tilaa tai prosessia ilmaisevista verbeistä kvasirakenteen kanssa esiintyivät usein esimerkiksi *tunnistaa*, *tuntea*, *muistaa*, *ymmärtää* ja *tietää*. Verbien semantiikassa toistuivat aavistamiseen, muistamiseen, ymmärtämiseen ja tuntemiseen liittyvät psykologiset prosessit. Verbi *tuntea* viittaa toisaalta

monesti tuntoaistiin, ja sitä käytettiin aineistossa myös perkeptioverbinä. Puheaktiverbejä sen sijaan on taulukossa 1 vain yksi: *lukea*.

Taulukko 1. Kvasirakenteessa huomattavan usein esiintyneitä verbejä Suomi24-korpuksessa – verbin yleisyyteen suhteutettuna.

VERBI	Esiintymiä kvasirakenteissa	Esiintymiä yhteensä	Kvasirakente-esiintymien osuus verbin kaikista esiintymistä	Tyyppi	Luokka
aistia	577	18 871	3,06 %	primääri-B	perkeptio
havaita	1 163	186 135	0,62 %	primääri-B	perkeptio
haistaa	156	35 166	0,44 %	primääri-B	perkeptio
huomata	4 896	1 161 969	0,42 %	primääri-B	perkeptio
vaistota	40	10 200	0,39 %	primääri-B	psykologinen
tunnistaa	534	173 104	0,31 %	primääri-B	psykologinen
bongata	27	16 307	0,17 %	primääri-B	perkeptio
kuulla	1 639	1 083 157	0,15 %	primääri-B	perkeptio
aavistaa	16	12 814	0,12 %	primääri-B	psykologinen
nähdä	2 763	2 319 883	0,12 %	primääri-B	perkeptio
lukea	1 788	1 730 239	0,10 %	primääri-B	puheakti
paheksua	17	19 161	0,09 %	primääri-B	psykologinen
muistella	83	94 977	0,09 %	primääri-B	psykologinen
tuntea	921	1 061 764	0,09 %	primääri-B	psykologinen
muistaa	542	1 068 123	0,05 %	primääri-B	psykologinen
puolustaa	73	156 990	0,05 %	primääri-A	teko
vastustaa	66	148 893	0,04 %	primääri-A	teko
haista	49	116 357	0,04 %	primääri-B	perkeptio
tulkita	58	138 121	0,04 %	primääri-B	psykologinen
käsittää	110	264 022	0,04 %	primääri-B	psykologinen
ymmärtää	696	1 721 619	0,04 %	primääri-B	psykologinen
löytää	436	1 092 245	0,04 %	primääri-A	liike
kuunnella	149	405 759	0,04 %	primääri-B	perkeptio
tajuta	152	477 578	0,03 %	primääri-B	psykologinen
erottaa	53	176 868	0,03 %	primääri-B	perkeptio
katua	25	83 654	0,03 %	primääri-B	psykologinen
omistaa	60	218 971	0,03 %	primääri-A	tila
tietää	1 033	4 086 506	0,03 %	primääri-B	psykologinen

Kvasirakenteessa esiintyneistä neljästä A-verbistä kaksi, *puolustaa* ja *vastustaa*, on teko-verbistä. Niitä käytettiin aineistossa suhteellisen usein puheaktiin viittaavassa merkityksessä, kun johonkin asiaan otettiin kantaa kielellisen kommunikaation kautta. Paljon käytetty liikeverbi *löytää* puolestaan sivuaa samalla vähän perkeptioverbin luokkaa, sillä löytämiseen liittyy usein näkökyvyn käyttäminen. Korpuksen kvasirakenteiden primääri-A-vebeillä oli siis kytköksiä myös primääri-B-verbien luokkiin.

Taulukko 2 kuvaa, mitkä verbit esiintyvät kvasirakenteen predikaattiosana poikkeuksellisen vähän siihen nähden, miten usein niitä käytettiin aineistossa ylipäätään. Siinä ovat mukana verbit, jotka esiintyvät Suomi24-korpuksessa vähintään 500 000 kertaa ja joiden yhteenlaskettu esiintymisfrekvenssi korpuksessa missä tahansa muodossa oli vähintään 200 000 -kertaisen kvasirakenteeseen verrattuna. Tilastojen mukaan kvasirakenteelle kaikkein epätyypillisimpien verbien joukossa oli niin primääri-A- ja primääri-B- verbejä kuin sekundaariverbejäkin.

Taulukko 2. Kvasirakenteessa harvoin tai ei lainkaan esiintyneitä verbejä Suomi24-korpuksessa.

VERBI	Esiintymiä yhteensä	Esiintymiä kvasirakenteen vartaloverbinä	Esiintymien välinen suhde	Tyyppi	Luokka
saattaa	976 031	0	–	sekundaari	–
sopia	801 498	0	–	primääri-A	tila
täytyä	772 424	0	–	sekundaari	–
jaksaa	764 167	0	–	primääri-B	psykologinen
sattua	617 053	0	–	primääri-A	tila
voida	11 543 098	1	11 543 098	sekundaari	–
taitaa	1 299 183	1	1 299 183	sekundaari	–
kysyä	1 092 800	1	1 092 800	primääri-B	puheakti
tulla	8 965 307	9	996 145	primääri-A	liike
riittää	966 016	1	966 016	primääri-A	tila
jäädä	1 787 255	2	893 628	primääri-A	tila
kestää	740 222	1	740 222	primääri-A	tila
tuntua	1 459 554	2	729 777	primääri-B	psykologinen
joutua	1 342 518	2	671 259	sekundaari	–
kiinnostaa	651 032	1	651 032	primääri-B	psykologinen
alkaa	2 545 581	4	636 395	sekundaari	–
pysyä	629 200	1	629 200	primääri-A	tila
syntyä	607 884	1	607 884	primääri-A	tapahtuma
kokeilla	553 666	1	553 666	primääri-B	psykologinen
toivoa	553 229	1	553 229	primääri-B	psykologinen
seurata	519 784	1	519 784	primääri-A	liike
mennä	4 992 419	12	416 035	primääri-A	liike
pystyä	1 102 566	3	367 522	primääri-B	psykologinen
sanoa	4 080 029	12	340 002	primääri-B	puheakti
saada	10 820 996	35	309 171	primääri-A	liike
kuolla	590 131	2	295 066	primääri-A	tapahtuma
onnistua	575 903	2	287 952	primääri-A	tapahtuma
päästä	1 958 973	7	279 853	primääri-A	liike
johtua	556 171	2	278 086	primääri-A	tila
tarvita	2 178 850	8	272 356	primääri-B	psykologinen
kasvaa	523 461	2	261 731	primääri-A	tapahtuma
pitää	6 782 664	27	251 210	sekundaari	–
vaikuttaa	846 092	4	211 523	primääri-A	teko
vaatia	820 711	4	205 178	primääri-B	puheakti
mainita	609 837	3	203 279	primääri-B	puheakti

Taulukossa 2 on monia verbejä, joita käytetään suomen kielessä modaali(apu)verbeinä: *saattaa*, *sopia*, *täytyä*, *voida*, *taitaa*, *tulla*, *joutua*, *pystyä*, *saada*, *tarvita* ja *pitää* (Kangasniemi 1992: 291). Niiden avulla arvioidaan esimerkiksi asiointilan tarpeellisuutta tai

välttämättömyyttä, ja ne ovat tällöin sekundaariverbejä (Pajunen 2001: 319). Suurinta osaa näistä verbeistä kuitenkin käytettiin aineistossa useammin primääriverbinä, minkä vuoksi vain osan olen merkinnyt sekundaariverbiksi.

Vaikka taulukko 1 (s. 10) osoitti, että psykologista tilaa tai prosessia ilmaisevat primääri-B-verbit olivat kvasirakenteessa erityisen yleisiä, myös kvasirakenteelle epätyypillisimpien verbien joukossa oli psykologisia verbejä. Näitä olivat esimerkiksi *jaksaa*, *tuntua*, *kiinnostaa* ja *toivoa*. Perkeptioverbejä sen sijaan ei esiintynyt kvasirakenteelle epätyypillisimpien verbien joukossa yhtään. Puheaktiverbejä oli muutama: *kysyä*, *sanoa*, *vaatia* ja *mainita*.

Primääri-A-verbeistä erityisesti monet tilaverbit esiintyivät kvasirakenteen kanssa kaikkiin verbin esiintymiin nähden hyvin harvoin. Näitä olivat esimerkiksi *riittää*, *jäädä* ja *pysyä*. Tilaverbit *sopia* ja *sattua* puolestaan eivät esiintyneet aineistossa kvasirakenteen vartaloverbinä yhtään kertaa. Liikeverbeistä kvasirakenteelle kaikkein epätyypillisimpiä Suomi24-korpuksessa olivat *tulla*, *seurata* ja *mennä*.

4.2 Suomi24-korpuksen ja lehtikorpuksen kvasirakenteiden verbien vertailu

Taulukko 3 esittää verbit, jotka esiintyivät kvasirakenteen predikaattiosana Suomi24-korpuksessa aineistojen kokoihin suhteutettuna vähintään kaksi kertaa niin usein kuin lehtikorpuksessa ja joiden esiintymisfrekvenssi Suomi24-korpuksessa oli vähintään 100. Neljännen sarakkeen prosenttiluvut kuvaavat korpusten välisiä eroja verbien yleisyydessä kvasirakenteen vartaloverbeinä. Olen laskenut ne jakamalla kunkin verbin kvasirakente-esiintymien määrän Suomi24-korpuksessa sen kvasirakente-esiintymien määrällä lehtikorpuksessa ja kertomalla tämän tuloksen korpusten koko sanemäärien suhteella. Esimerkiksi *tietää*-verbin prosenttiluvun olen laskenut kaavalla

$$\frac{\text{tietää-verbin kvasirakente-esiintymiä Suomi24-korpuksessa}}{\text{tietää-verbin kvasirakente-esiintymiä lehtikorpuksessa}} \times \frac{\text{lehtikorpuksen sanemäärä}}{\text{Suomi24-korpuksen sanemäärä}} =$$

$$\frac{1\,033}{5} \times \frac{246\,725\,441}{2\,385\,073\,226} = 21,371\,870\,496 \dots = 2\,137 \%$$

Taulukon 3 mukaan kvasirakenteen kanssa esiintyi Suomi24-korpuksessa lehtiaineistoon verrattuna erityisen paljon primääri-B-verbejä, joista suurin osa sopii psykologisten verbien tai puheaktiverbien luokkaan. Suomi24-korpukselle tyypillisiä perkeptioverbejä olivat erityisesti näkökykyyn viittaavat verbit: *katsoa*, *huomata*, *nähdä* ja *havaita*. Psykologisista verbeistä puolestaan huomattavan paljon esillä olivat ymmärtämistä merkitsevät verbit *käsittää*, *tajuta* ja

ymmärtää. Lisäksi taulukon 3 kärkipäästä erottuvat tilaa ilmaiseva *olla*-verbi, psykologista tilaa ilmaiseva kognitioverbi *tietää* ja puheaktiverbi *lukea*. Suomi24-korpuksessa kvasirakenteelle poikkeuksellisen tyypillisiä olivat myös psykologinen verbi *tarkoittaa* sekä liikeverbi *ostaa*, jotka eivät esiintyneet lehtikorpuksessa kertaakaan.

Taulukko 3. Verbit, joiden esiintyminen kvasirakenteessa oli yleisempää Suomi24-korpuksessa kuin lehtikorpuksessa – suhteutettuna korpusten kokoihin.

VERBI	Kvasirakenne-esiintymiä Suomi24-korpuksessa	Kvasirakenne-esiintymiä lehtikorpuksessa	Kvasirakenne-esiintymien yleisyys Suomi24-korpuksessa verrattuna lehtikorpukseseen	Tyyppi	Luokka
tarkoittaa	282	0	–	primääri-B	psykologinen
käsittää	110	0	–	primääri-B	psykologinen
ostaa	103	0	–	primääri-A	liike
olla	26 302	114	2 387 %	primääri-A	tila
katsoa	219	1	2 265 %	primääri-B	perkeptio
tietää	1 033	5	2 137 %	primääri-B	psykologinen
lukea	1 788	10	1 850 %	primääri-B	puheakti
tuntea	921	10	953 %	primääri-B	psykologinen
muistaa	542	7	801 %	primääri-B	psykologinen
tajuta	152	2	786 %	primääri-B	psykologinen
osata	135	2	698 %	primääri-B	psykologinen
huomata	4 896	77	658 %	primääri-B	perkeptio
ajaa	119	2	616 %	primääri-A	liike
maksaa	345	6	595 %	primääri-A	liike
ymmärtää	696	13	554 %	primääri-B	psykologinen
kirjoittaa	100	2	517 %	primääri-B	puheakti
tehdä	1 427	33	447 %	primääri-A	teko
antaa	125	3	431 %	primääri-A	liike
tunnistaa	534	13	425 %	primääri-B	psykologinen
nähdä	2 763	70	408 %	primääri-B	perkeptio
haistaa	156	4	403 %	primääri-B	perkeptio
kuulla	1 639	55	308 %	primääri-B	perkeptio
havaita	1 163	40	301 %	primääri-B	perkeptio
hoitaa	111	4	287 %	primääri-A	teko
esittää	108	4	279 %	primääri-B	puheakti
aistia	577	23	260 %	primääri-B	perkeptio
löytää	436	19	237 %	primääri-A	liike

olla-verbin poikkeuksellisen suuri esiintymisfrekvenssi Suomi24-korpuksessa selittyy osittain sillä, että tyyliltään pitkälti epämuodollisissa verkkokeskusteluissa kvasirakennetta käytettiin toisinaan yleiskielestä poiketen siten, että rakenteen predikaattiosan sijaan alkuosan *olla*-verbiä taivutettiin aktiivimuotoiseen, monikolliseen ja possessiivisuffiksilliseen I partisii-pin essiiviin. Tästä esimerkkeinä toimivat aineistossa esiintyneet virkkeet *Eli kun yhdessä*

paikassa *olevinaan säästetään*, niin toisessa paikassa rahaa tuhlataan moninkertaisesti. ja *Mitähän tuokin olevinaan tarkoittaa*? Näissä kahdessa virkkeessä *olevinaan*-sanan voidaan tulkita toimineen modaalipartikkelin tavoin, *muka*-sanan synonyyminä. *Olevinaan*-sanan käyttöä *muka*-sanan kanssa synonyymisesti edistää se, että arkityylisessä tekstissä kvasirakenteen possessiivisuffiksi ei aina kongruoi subjektipersonan mukaan kuten yleiskielessä (Salminen 2000: 147).

Taulukko 4 esittää, minkä verbien esiintymisfrekvenssi kvasirakenteessa oli suurempi lehtikorpuksessa kuin Suomi24-korpuksessa. Siinä ovat mukana verbit, jotka esiintyivät kvasirakenteessa useammin lehtikorpuksessa kuin Suomi24-korpuksessa ja jotka esiintyivät lehtikorpuksessa vähintään kaksi kertaa. Nämä ehdot täyttäviä verbejä oli koko aineistossa vain 13. Lisäksi lehtikorpuksessa esiintyi kvasirakenteen kanssa 13 sellaista verbiä, jotka eivät esiintyneet Suomi24-korpuksessa kvasirakenteessa kertaakaan. Näistä jokainen kuitenkin esiintyi lehtikorpuksessa vain kerran, joten en luenut niitä mukaan taulukkoon 4. Prosenttiluvut neljänteen sarakkeeseen olen laskenut samalla tavalla kuin taulukon 3 prosenttiluvut, mutta taulukon 4 prosenttilukujen laskukaavassa Suomi24-korpuksen sanemäärä oli osoittajana ja lehtikorpuksen sanemäärä nimittäjänä.

Taulukko 4. Verbit, joiden esiintyminen kvasirakenteessa oli yleisempää lehtikorpuksessa kuin Suomi24-korpuksessa – suhteutettuna korpusten kokoihin.

VERBI	Kasirakenne- esiintymiä lehti- korpuksessa	Kvasirakenne- esiintymiä Suomi24-kor- puksessa	Kvasirakenne- esiintymien yleisyys lehtikor- puksessa verrattuna Suomi24-korpukseseen	Tyyppi	Luokka
pidellä	2	2	967 %	primääri-A	liike
ohjata	3	7	414 %	primääri-A	liike
osallistua	2	6	322 %	primääri-A	tila
kulkea	2	6	322 %	primääri-A	liike
tanssia	2	6	322 %	primääri-A	liike
toteuttaa	2	7	276 %	primääri-A	teko
voittaa	2	8	242 %	primääri-A	teko
opiskella	3	14	207 %	primääri-B	puheakti
huoltaa	3	14	207 %	primääri-A	teko
oivaltaa	2	10	193 %	primääri-B	psykologinen
johtaa	2	10	193 %	primääri-A	liike
kuvata	2	11	176 %	primääri-A	teko
valittaa	3	19	153 %	primääri-B	puheakti

Lehtikorpuksen kvasirakenteissa yleisemmin esiintyneiden verbien lukumäärä on varsin pieni. Tilastoissa näkyy selvästi se, että kvasirakenne oli Suomi24-korpuksessa huomattavasti yleisempi kuin lehtikorpuksessa. Aineiston kokoon suhteutettuna kvasirakenne-esiintymien määrä oli nimittäin Suomi24-korpuksessa yli seitsenkertainen.

Selvä enemmistö lehtikorpuksen kvasirakenteelle tyypillisemmistä verbeistä olivat primääri-A-verbejä. Näistä lähes kaikki olivat joko liikeverbejä, kuten *pidellä*, *ohjata* ja *kulkea*, tai tekoverbejä, kuten *toteuttaa*, *voittaa* ja *huoltaa*. Suomi24-korpuksen kvasirakenne-esiintymiin suhteutettuna selvästi yleisin verbi oli *pidellä*, joka esiintyi aineiston kokoon suhteutettuna lehtikorpuksessa lähes kymmenkertaisella frekvenssillä.

Taulukoiden 3 ja 4 perusteella on selvästi havaittavissa, että Suomi24-korpuksessa käytettiin kvasirakenteen kanssa enemmän primääri-B-verbejä kuin lehtikorpuksessa. Aikakaus- ja sanomalehdissä kvasirakenne muodostettiin tyypillisemmin primääri-A-verbeistä.

5 PÄÄTÄNTÖ

Tutkimukseni tarkoituksena oli verbien semantiikan ja tilastollisten vertailujen kautta selvittää, minkälaiset verbit ovat verkkokeskusteluissa kvasirakenteelle kaikkein tyypillisimpiä ja minkälaiset verbit epätyypillisimpiä. Suomi24-korpuksen kvasirakenteessa käytettyjen verbien ja korpuksen kaikkien verbien välinen semanttinen esiintymisfrekvensseihin perustuva vertailu osoitti, että verkkokeskusteluissa kvasirakenteelle ominaisimpia verbejä ovat asiaintiloja koodaavat primääriverbit. Erityisen tyypillisiä primääriverbejä kvasirakenteelle ovat aistihavaintoihin viittaavat perkeptioverbit sekä psykologista tilaa tai prosessia ilmaisevat verbit. Epätyypillisimpiä primääriverbejä sen sijaan ovat tilaverbit, jotka ilmaisevat Pajusen (2001: 56) mukaan olioiden lokaatioita, positioita ja suhteita. Myös asiaintiloja kvalifioivat tai toisiinsa suhteuttavat sekundaariverbit ovat kvasirakenteelle huomattavan harvinaisia. Eri tekstilajien välisen vertailun tulokset antoivat merkkejä siitä, että Suomi24-keskusteluissa kvasirakenteessa käytetään enemmän mentaalaisia, episteemistä avaruutta kuvaavia primääri-B-verbejä kuin aikakaus- ja sanomalehdissä. Lehtiteksteissä vastaavasti kvasirakennetta käytetään useammin yhdessä konkreettisia asiaintiloja ilmaisevien primääri-A-verbien kanssa.

Kvasirakenteelle tyypillisistä verbilekseemeistä saamani tulokset tukevat Salmisen (2000: 39, 45) tutkimustuloksia, joiden mukaan kvasirakenteet muodostetaan tavallisimmin mentaalista tilaa tai toimintaa ilmaisevista verbeistä. Myös havainto siitä, että kvasirakenne on yleisempi Suomi24-keskusteluissa kuin aikakaus- ja sanomalehdissä on linjassa aiemman tutkimuksen kanssa. Kvasirakenteen on nimittäin todettu olevan yleisempi puhutussa kuin kirjoitetussa kielessä, ja Suomi24-keskustelut ovat puhekielenomaisia kirjoituksia – toisin kuin lehtikirjoitukset (Ikola ym. 1989: 440; Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016). Toisaalta kvasirakenteen suurempaa esiintymisfrekvenssiä Suomi24-korpuksessa voisi selittää sekin, että internetin keskustelupalstoilla kohdataan verrattain paljon poleemista ja kiistanalaista keskustelua ja jopa vihapuhetta (Opetusministeriö 2016). Kvasirakenteella nimittäin on taipumus saada poleeminen sävy, ja rakenteen avulla monesti kyseenalaistetaan toimintaa, mielipiteitä tai lausumia tai esitetään toiselle osapuolelle verbaalisia haasteita (Nordlund 2005). Tällainen asiaintilojen kyseenalaistaminen ja haastaminen sopivatkin semanttisesti juuri episteemistä avaruutta kuvaaville, mentaalisisille primääri-B-verbeille, jotka ovat analyysini mukaan yleisempiä Suomi24-keskusteluissa kuin lehtikirjoituksissa.

Käyttämäni korpuksot olivat sangen erikokoiset keskenään, mikä korostaa sen tärkeyttä, että suhteutin tulokset korpusten kokoihin. Pääaineistoni eli Suomi24-korpuksen tulokset ovat

mielestäni edustava otos verkkokeskusteluissa käytettävistä kvasirakenteista ja siten varsin laajalti yleistettävissä. Jantusen (2018) mukaan Suomi24-korpusaineisto on monipuolinen myös käyttäjiensä ominaisuuksien näkökulmasta. Vaikka käyttämäni lehtikorpuskin oli sanemäärältään suhteellisen laaja, monien verbien esiintymisfrekvenssi kvasirakenteessa jäi varsin pieneksi. Tämä vähentää osaltaan vertailuaineistoon perustuvien tulosten yleistettävyyttä.

Korp-työkalun tekniset ominaisuudet ja aineistojen kirjoitusvirheet laskivat tulosten tarkkuutta hieman. Suomi24-palvelun keskustelut ovat tekstilajiltaan hyvin erilaisia kuin sanoma- ja aikakauslehtien kirjoitukset, mikä näkyy muun muassa siinä, kuinka huoliteltua kieltä teksteissä käytetään. Erityisesti Suomi24-korpuksen sisältyi monia verbejä, joita Korp-työkalu ei kirjoitusvirheiden vuoksi tunnistanut lainkaan verbeiksi tai jotka määrittyivät erillisiksi verbeiksi puhekielisyys- tai murteellisuuden vuoksi. Esimerkiksi verbejä *olovinasi*, *tehä* ja *viitti* Korp-työkalu ei lukenut verbien *olla*, *tehdä* ja *viitsiä* esiintymiksi. Lisäksi se sijoitti joitakin verbejä väärään sanaluokkaan, mikä johtunee virheistä aineiston koodauksessa.

Tutkimustulosten tarkkuutta ja siten myös niiden yleistettävyyttä laskee osaltaan se, että Pajusen (2001) esittämä verbien semanttisen luokittelun malli on tulkinnanvarainen, ja kvantitatiivisen tutkimusotteeni vuoksi keskittymiseni verbien esiintymiskonteksteihin jäi suhteellisen niukaksi ja yleistäväksi. Taulukoissa esittämäni yksioikoiset luokkajaot eivät siis ole kaikenkattavia, mikä johtuu pitkälti verbien merkitysten moninaisuudesta. Taulukoita laatiessani karsin pois tuloksia, jotka perustuivat pieneen otantaan, mutta en laskenut analyysissäni varsinaisia tilastollisia merkitsevyyksiä.

Tämän tutkielman tulokset voidaan lukea vahvistukseksi aiemmille tutkimuksille kvasirakenteesta, jota on tutkittu varsin vähän. Koska ilmiötä on etenkin viime vuosina tutkittu niukasti, mielenkiintoinen näkökulma jatkotutkimuksille olisi esimerkiksi se, miten kvasirakenteen käyttö 2000-luvulla poikkeaa aiemmista vuosikymmenistä. Vaihtoehtoisesti käyttämästäni Suomi24-korpukselta olisi relevanttia tehdä kvalitatiivisempaa otetta hyödyntävä tutkimus, jossa korostuisi pragmatiikan näkökulma ja joka tarkastelisi esimerkiksi kvasirakenteen yhteydessä esitettäviä diskursseja.

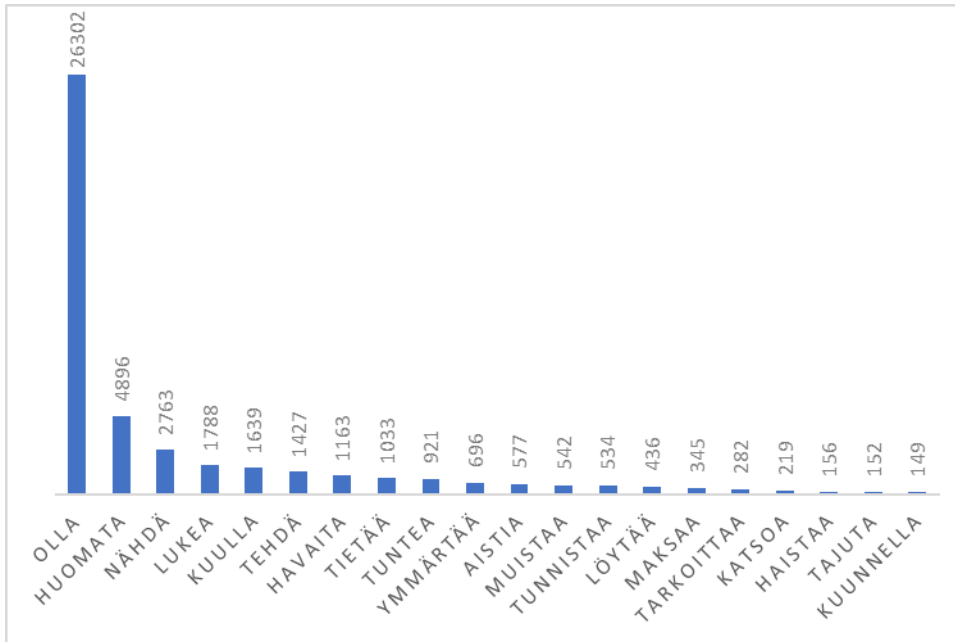
LÄHTEET

- Biber, Douglas, Conrad, Susan & Reppen, Randi 2006: *Corpus linguistics, investigating structure and use*. 5. painos. Cambridge: Cambridge University Press.
- Goldberg, Adele 1995: *Constructions: A Construction Grammar Approach to Argument structure*. Väitöskirja. Chicago: University of Chicago Press.
- Gries, Stefan 2009: *Quantitative corpus linguistics with R. A practical introduction*. New York & London: Routledge.
- Hakulinen, Lauri 2000: *Suomen kielen rakenne ja kehitys*. 5. painos. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Ikola, Osmo, Koitto, Anna-Kaisa & Palomäki, Ulla 1989: *Suomen murteiden lauseoppia ja tekstikielioppia*. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura.
- Jantunen, Jarmo 2018: Homot ja heterot Suomi24:ssä: analyysi digitaalisista diskursseista. – *Puhe ja kieli* 38 (1) s. 3–22.
- Kangasniemi, Heikki 1992: *Modal expressions in Finnish*. Väitöskirja. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura.
- Kielipankki 2019: *Korp Web service (API)*. – <https://www.kielipankki.fi/support/korpapi/> 19.4.2019.
- Kuiri, Kaija 2006: Referoinnin uusi aika. – *Virittäjä* 110 (4) s. 637–644.
- KS = *Kielitoimiston sanakirja*. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. – <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/> 17.4.2019.
- Lagus, Krista, Pantzar, Mika, Ruckenstein, Minna & Ylisiurua, Marjoriikka 2016: *Suomi24. Muodonantoa aineistolle*. Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisuja 10. Helsinki: Helsingin yliopisto. – https://blogs.helsinki.fi/citizenmindscapes/files/2016/05/257383_HY_VALT_suomi24_muodonantoa_aineistolle.pdf 22.4.2019.
- Leino, Jaakko 2008: Grammar as a construction site. – Pentti Leino (toim.), *Constructional reorganization* s. 1–10. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- McEnery, Tony & Hardie, Andrew 2014: *Corpus Linguistics. Method, theory and practice*. 3. painos. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nordlund, Taru 2005: Suomen kielen kvasirakenne ja kieliopillistunut moniäänisyys. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 338–359. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura.
- Opetusministeriö 2006: ”Usein joutuu mieltimään, miten pitäisi olla ja minne olla menemättä”. *Selvitys vihapuheesta ja häirinnästä ja niiden vaikutuksista eri vähemmistöryhmiin*. Selvityksiä ja ohjeita 7/2016. Helsinki: Opetusministeriö. – <https://oikeusministerio.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-259-496-9> 22.4.2019.
- Pajunen, Anneli 2001: *Argumenttirakenne: asiaintilojen luokitus ja verbien käyttäytyminen suomen kielessä*. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura.
- Salminen, Taru 2000: *Morfologiasta moniäänisyyteen. Suomen kielen kvasirakenteen merkitys, käyttö ja kehitys*. Väitöskirja. SKST 796. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura.
- Siironen, Mari 2006: Konstruktiot huojuivat Tokiossa. Neljäs konstruktiokielioppikonferenssi Tokiossa 1.–3.9.2006. – *Virittäjä* 110 (4) s. 614–617.
- Sourceforge 2019: *The IMS Open Corpus Workbench (CWB). CQP Query Language Tutorial*. – http://cwb.sourceforge.net/files/CQP_Tutorial.pdf 19.4.2019.
- Teubert, Wolfgang & Čermáková, Anna 2007: *Corpus linguistics. A short introduction*. London: Continuum.

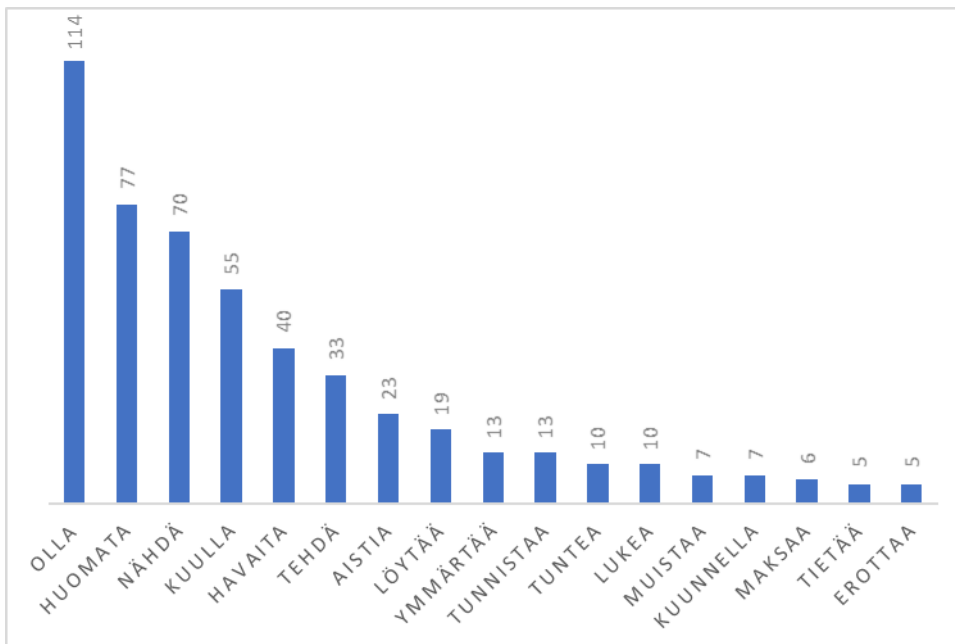
Aineistolähteet

- Aller Media Oy 2015: *Suomi 24 -korpus (2015H1)* [tekstikorpus]. Kielipankki. – <http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-201412171> 16.4.2019.
- Helsingin yliopisto 2017: *1990- ja 2000-luvun suomalaisia aikakaus- ja sanomalehtiä -korpus, versio 2* [tekstikorpus]. Kielipankki. – <http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-2017091901> 20.4.2019.

LIITTEET

Liite 1. Kvasirakene-esiintymät Suomi24-keskustelupalstalla 2001–2015.

Liite 2. Kvasirakene-esiintymät 1990- ja 2000-luvun aikakaus- ja sanomalehdissä.